

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

©2019 САДОВЕНКО М. М., АРІЄНЧУК А. М.

УДК 336.02
JEL: H21; H22

Садовенко М. М., Арієнчук А. М. Проблеми та шляхи вдосконалення системи прямого оподаткування в Україні

Податкові надходження є одними з основних джерел формування доходної частини бюджету, важливу роль у наповненні якого відіграють саме прями податки. У структурі податкових надходжень України такі податки за розміром є меншими за непрямі, але саме вони вважаються найбільш справедливими, адже дозволяють перекласти основний податковий тягар на більш заможні верстви населення і мають пряму залежність від рівня доходів платника. Застосування прямих податків є одним із економічних методів керування та забезпечення взаємозв'язку загальнодержавних інтересів із інтересами суб'єктів господарювання та населення, але низький рівень податкової культури, недосконалість фіскального законодавства та неналагоджений механізм стягнення податків призводять до зменшення надходжень в і без того дефіцитний бюджет. А тому, беручи до уваги реалії сьогодення, особливої актуальності набуває проблема побудови досконалої та ефективної системи прямого оподаткування. Метою статті є аналіз прямих податків, їх ролі у формуванні бюджетних доходів, а також визначення недоліків та шляхів вдосконалення прямого оподаткування в Україні. Проаналізовано динаміку надходжень основних прямих податків до Зведеного бюджету України. Виділено проблеми та недоліки окремих бюджетоутворюючих податків. Обґрунтовано актуальність реформування прямого оподаткування. Запропоновано шляхи вдосконалення системи прямого оподаткування, що стосуються: інституційного середовища оподаткування; усунення неточностей в алгоритмах визначення бази оподаткування; введення складної прогресії в частині оподаткування доходів фізичних осіб; мінімізації податкових пільг; поетапного зниження податкового навантаження на економіку країни; підвищення фіскальної ефективності податків шляхом розширення податкової бази, відміни конвенцій про уникнення подвійного оподаткування з офшорними зонами; удосконалення системи адміністрування; реформування державної податкової служби та інше.

Ключові слова: прями податки, податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток підприємств, податкова ставка.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-12-325-331>

Рис.: 2. **Табл.:** 3. **Бібл.:** 9.

Садовенко Марина Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент, завідувачка кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Криворізький економічний інститут Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана (вул. Медична, 16, Кривий Ріг, 50051, Україна)

E-mail: sadovenko_mm@kneu.dp.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-3599-8339>

Арієнчук Анастасія Михайлівна – магістрантка, Криворізький економічний інститут Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана (вул. Медична, 16, Кривий Ріг, 50051, Україна)

E-mail: arienchuk.anastasiya@gmail.com

УДК 336.02
JEL: H21; H22

Садовенко М. М., Ариєнчук А. М. Проблемы и пути

усовершенствования системы прямого налогообложения в Украине
Налоговые поступления являются одними из основных источников формирования доходной части бюджета, важную роль в наполнении которого играют именно прямые налоги. В структуре налоговых поступлений Украины такие налоги по размеру являются меньшими, чем непрямые, но именно они считаются наиболее справедливыми, ведь позволяют переложить основную налоговую нагрузку на более состоятельные слои населения и имеют прямую зависимость от уровня доходов плательщика. Применение прямых налогов является одним из экономических методов управления и обеспечения взаимосвязи общегосударственных интересов с интересами субъектов хозяйствования и населения, но низкий уровень налоговой культуры, несовершенство фискального законодательства и неналаженный механизм взимания налогов приводят к уменьшению поступлений в и без того дефицитный бюджет. Поэтому, учитывая сегодняшние реалии, особую актуальность приобретает проблема построения совершенной и эффективной системы прямого налогообложения. Целью статьи является анализ прямых налогов, их роли в формировании бюджетных доходов, а также определение недостатков и путей усовершенствования прямого налогообложения в Украине. Проанализирована динамика поступлений основных прямых налогов в Сводный бюджет Украины. Выделены проблемы и недостатки отдельных бюджетообразующих налогов. Обоснована актуальность реформирования прямого налогообложения. Предложены пути усовершенствования системы прямого налогообложения, касающиеся: институциональной среды налогообложения; устранения неточностей в алгоритмах определения базы налогообложения; введения сложной прогрессии в части налогообложения доходов физических лиц; минимизации налоговых льгот; поэтапного снижения налоговой нагрузки на экономику страны; повышения фискальной эффективности налогов путем расширения налоговой базы, отмены конвенций об избежании двойного налогообложения с офф-

UDC 336.02
JEL: H21; H22

Sadovenko M. M., Ariienchuk A. M. Problems and Ways to Improve the System of Direct Taxation in Ukraine

Tax revenues are one of the main sources of formation of budget revenues, while direct taxes are always playing the important role. In the structure of tax revenues of Ukraine, such taxes are smaller in amount than indirect ones, but they are considered the most fair, because they allow to shift the main tax burden on the wealthier segments of the population, having a direct dependence on the level of the payer's income. The use of direct taxes is one of the economical methods of management and ensuring the relationship of national interests with the interests of economic entities and the population, but the low level of tax culture, imperfection of fiscal legislation and a tax mechanism not tuned up reduce revenues to an already scarce budget. Therefore, taking into account today's realities, the problem of building a perfect and efficient system of direct taxation becomes especially urgent. The article is aimed at analyzing direct taxes, their role in the formation of budget revenues, as well as defining shortcomings and ways to improve direct taxation in Ukraine. The dynamics of receipts of major direct taxes to the Consolidated Budget of Ukraine are analyzed. The problems and shortcomings of individual budget-forming taxes are allocated. The relevance of direct tax reform is substantiated. The authors recommend ways to improve the direct tax system with regard to: the institutional taxation environment; eliminating inaccuracies in the algorithms of defining tax base; introducing a complex progression in the taxation of personal income; minimizing tax preferences; gradual reduction of the tax burden on the country's economy; improving the fiscal efficiency of taxes by expanding the tax base, abolishing conventions

шорними зонами; совершенствования системы администрирования; реформирования государственной налоговой службы и прочее.

Ключевые слова: прямые налоги, налог на доходы физических лиц, налог на прибыль предприятий, налоговая ставка.

Рис.: 2. **Табл.:** 3. **Библ.:** 9.

Садovenko Марина Михайловна – кандидат экономических наук, доцент, заведующая кафедрой финансов, банковского дела и страхования, Криворожский экономический институт Киевского национального экономического университета имени Вадима Гетьмана (ул. Медицинская, 16, Кривой Рог, 50051, Украина)

E-mail: sadovenko_mm@kneu.dp.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-3599-8339>

Ариенчук Анастасия Михайловна – магистрантка, Криворожский экономический институт Киевского национального экономического университета имени Вадима Гетьмана (ул. Медицинская, 16, Кривой Рог, 50051, Украина)

E-mail: arienchuk.anastasiya@gmail.com

on avoiding double taxation with offshore zones; improving the system of administration; reforming the State tax service and so on.

Keywords: direct taxes, personal income tax, corporate income tax, tax rate.

Fig.: 2. **Tabl.:** 3. **Bibl.:** 9.

Sadovenko Maryna M. – PhD (Economics), Associate Professor, Head of the Department of Finance, Banking and Insurance, Kryvyi Rih Economic Institute of Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman (16 Medychna Str, Kryvyi Rih, 50051, Ukraine)

E-mail: sadovenko_mm@kneu.dp.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-3599-8339>

Arienchuk Anastasiia M. – Graduate Student, Kryvyi Rih Economic Institute of Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman (16 Medychna Str, Kryvyi Rih, 50051, Ukraine)

E-mail: arienchuk.anastasiya@gmail.com

Податкові надходження є одними з основних джерел формування дохідної частини бюджету, важливу роль у наповненні якого відіграють саме прямі податки. У структурі податкових надходжень України такі податки за розміром є меншими за непрямі, але саме вони вважаються найбільш справедливими, адже дозволяють перекласти основний податковий тягар на більш заможні верстви населення та мають пряму залежність від рівня доходів платника.

Застосування прямих податків є одним із економічних методів керування та забезпечення взаємозв'язку загальнодержавних інтересів із інтересами суб'єктів господарювання та населення, але низький рівень податкової культури, недосконалість фіскального законодавства та неналагоджений механізм стягнення податків призводить до зменшення надходжень у і без того дефіцитний бюджет. А тому, беручи до уваги реалії сьогодення, особливої актуальності набуває проблема побудови досконалої й ефективної системи прямого оподаткування.

Вивченню питань, що стосуються аналізу прямого оподаткування та його впливу на дохідну частину Державного бюджету України присвячені численні дослідження вітчизняних і закордонних науковців, зокрема О. Д. Василика, В. М. Гейця, І. О. Лютого, Т. І. Єфименко, В. Г. Корнуса, М. Ю. Портера, А. М. Соколової, С. І. Юрія, І. М. Бурден, В. І. Прокопенко, Ю. В. Ільницького. Проте і на цей час залишається ціла низка питань у межах даної проблематики, що потребують подальшого вивчення та розв'язання.

Метою роботи є аналіз прямих податків, їх ролі у формуванні бюджетних доходів, а також визначення недоліків та шляхів удосконалення прямого оподаткування в Україні.

Податок на прибуток є важливою складовою джерел фінансування потреб держави, тому аналіз динаміки та структури його надходжень становить основу для визначення ефективних моделей управління зведеним бюджетом держави в частині податкових надходжень.

Аналізуючи податок на прибуток підприємств, можна сказати, що він є одним із основних бюджетотворюючих податків. І хоча протягом останніх років його частка у ВВП і доходах Зведеного бюджету перманентно коливається в незначному діапазоні, загалом спостерігається тенденція до її незначного підвищення (рис. 1).

Динаміка частки податку на прибуток у ВВП і в доходах Зведеного бюджету України на рис. 1 демонструє перманентні коливання у 2014–2018 рр. до рівня нижче посткризового 2009 р. Дану ситуацію можна спробувати пояснити зниженням ставки у 2010–2014 рр. Загалом, за період з 1995 по 2014 рр. ставка з податку скоротилася на 12 відсоткових пунктів (з 30% до 18%), але у 2015 р. падіння було зумовлене втратою контролю над анексованими територіями та скороченням чисельності підприємств через нестабільну економічну та політичну ситуацію в країні.

Загалом виконання дохідної частини Зведеного бюджету України за 2018 р. становило 979 976 млн грн, що на 151 817 млн грн, або на 18,3% більше аналогічного показника минулого року.

Структуру податкових доходів державного бюджету наведено в табл. 1.

З даних табл. 1 слідує, що податкові надходження з податку на доходи фізичних осіб мають загалом позитивну тенденцію до збільшення в динаміці, але темпи зростання у 2018 р. є повільнішими, ніж у 2017 р. порівняно з 2016 р. Податок на прибуток має таку ж саму тенденцію, але темпи зростання в останньому аналізованому періоді прискорилися на 2,2%. Варто зауважити, що практично за всіма статтями податкових надходжень в аналізованому періоді спостерігається скорочення майже у 2 рази, за винятком статі «інше», темпи зростання якої у 2018 р. становили 65,7% на противагу 11% за результатами 2017 р. порівняно з 2016 р.

Позитивну динаміку надходжень податку на прибуток показали підприємства всіх форм власності у 2015–2016 рр. (рис. 2).

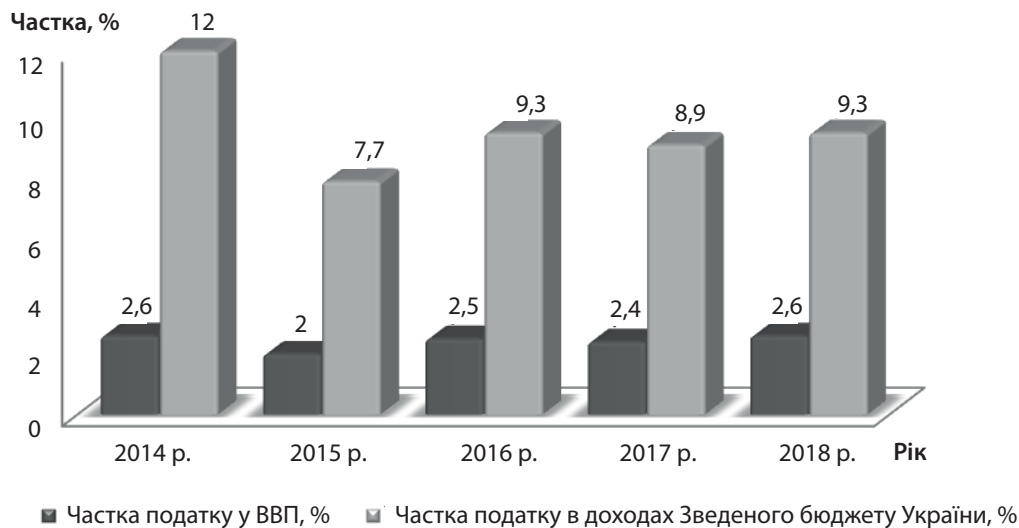

Рис. 1. Динаміка частки податку на прибуток у ВВП і в доходах Зведеного бюджету України за 2014–2018 рр.
Джерело: складено та розраховано на основі [1; 2].

Таблиця 1

Структура податкових доходів державного бюджету у 2016–2018 рр., млн грн

Податкові надходження	2016 р.	2017 р.	Відхилення		2017 р.	2018 р.	Відхилення	
			млн грн	%			млн грн	%
Збір ПДВ	329 911	434 041	104 130	31,6	434 041	506 168	72 127	16,6
Податок на доходи фізичних осіб	138 782	185 686	46 904	33,7	185 686	226 771	41 085	22,1
Акцизний податок	101 751	121 449	19 698	19,4	121 449	137 726	16 277	13,4
Податок на прибуток підприємств	60 223	73 397	13 174	21,9	73 397	91 109	17 712	24,1
Місцеві податки і збори	42 261	53 282	11 021	26,1	53 282	58 902	5 620	10,5
Плата за користування надрами	40 781	44 979	4 198	10,3	44 979	43 852	-1 127	-2,5
Ввізне мито	20 001	23 898	3 897	19,5	23 898	28 077	4 179	17,5
Відшкодування ПДВ	-94 405	-120 061	-25 656	27,2	-120 061	-131 659	-11 598	9,7
Інше	11 476	11 487	11	0,1	11 487	19 031	7 544	65,7
Усього	650 782	828 159	177 377	27,3	828 159	979 976	151 817	18,3

Джерело: складено та розраховано на основі [1].

Обсяги надходжень податку, сплаченого до бюджету підприємствами державної форм власності, збільшилися на 4,3 млрд грн, або на 102%; підприємствами з іноземним капіталом – на 1,9 млрд грн, або на 20,2%; банками та страховими компаніями – на 1,4 млрд грн., або на 50%; приватними підприємствами – на 12,1 млрд грн, або на 62%.

Щодо податку з доходів фізичних осіб, то він є бюджетоутворюючим у дохідній частині місцевих податків, що й складає основу формування міських, селищних і сільських бюджетів. Оскільки цей податок є загальнодержавним, то порядок його сплати, розміри ставок і пільги встановлюються законодавчими актами України.

Серед чинників, що впливають на приріст надходжень податку на доходи фізичних осіб, можна виділити:

- ✦ підвищення реальної заробітної плати, і не тільки мінімальної;
- ✦ детінізація заробітної плати;
- ✦ збільшення індивідуальної підприємницької діяльності, а разом з тим – і зростання змішаних доходів домашніх господарств;
- ✦ створення робочих місць.

У табл. 2 розглянуто показники надходжень до державного бюджету податку на доходи фізичних осіб.

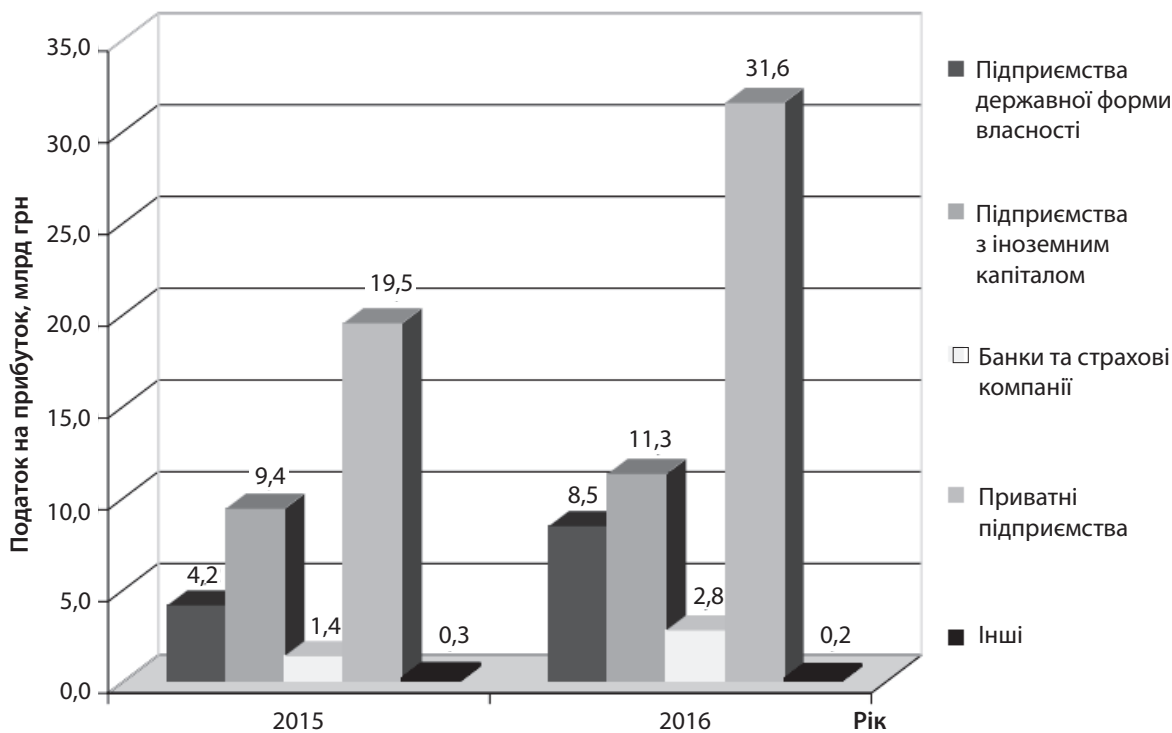

Рис. 2. Надходження податку на прибуток підприємств різних форм власності у 2015–2016 рр. [3]

Таблиця 2

Аналіз надходжень до державного бюджету податку на доходи фізичних осіб за 2014–2018 рр.

Показник	Рік					Темп 2018 р. / 2017 р.
	2014	2015	2016	2017	2018	
Податок на доходи фізичних осіб, млн грн	75 203	99 983	138 782	185 686	226 771	22,1
Питома вага податку на доходи фізичних осіб у податкових надходженнях, %	21,2	19,7	21,3	22,4	23,1	0,7
Усього податкових надходжень, млн грн	355 428	507 636	650 782	828 159	979 976	18,3

Джерело: розраховано на основі [1].

З табл. 2 видно, що надходження за даним податком у структурі податкових надходжень є практично незмінними за аналізований період.

Варто виділити основні чинники, які позитивно впливають на надходження даного податку [4]:

- 1) зростання номінального ВВП;
- 2) зростання витрат на оплату праці;
- 3) легалізація виплати заробітної плати;
- 4) позитивні тенденції до зростання доходів низькооплачуваних верств населення через державне підвищення мінімальних соціальних гарантій;
- 5) зростання змішаних доходів домашніх господарств за рахунок індивідуальної підприємницької діяльності.

Підвищення мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму прямо впливають на забезпечення зростання життєвого рівня населення та надходження податку на доходи фізичних осіб. Проте на сьогоднішній день в Україні має місце зростання номінальної заробітної плати, а не її реаль-

ного показника. Як видно з табл. 3, у період за 2014–2018 рр. зростання номінальної заробітної плати не завжди супроводжувалося зростанням її реального еквівалента.

З даних табл. 3 видно, що починаючи з 2015 р. індекс реальної заробітної плати значно скоротився та становив 79,8%, що нижче показника номінальної зарплати (120,5%) на майже 41 відсотковий пункт. Щодо трьох останніх років, то тут ситуація має перманентний характер, але у 2017 р. прослідковується негативна тенденція до збільшення розриву між номінальною та реальною заробітною платою, у 2018 р. ситуація дещо стабілізується, до рівня 2014 р.

Фіскальна функція податку на доходи фізичних осіб відіграє головну роль у наповненні бюджету, але основною проблемою цього податку є те, що він не є нейтральним і соціально справедливим. Верстви населення, що мають низькі статки у структурі власних витрат, сплачують значно більший обсяг коштів, ніж заможні. Це обумовлено тим, що для більшості громадян єдиним джерелом доходу є зарплата.

Номінальна та реальна заробітна плата працівників у 2014–2018 рр.

Рік	Середня з/п, грн	% до відповідного періоду попереднього року, номінальна	% до відповідного періоду попереднього року, реальна	Перевищення номінальної з/п над реальною
2014	3480	106,0	93,5	12,5
2015	4195	120,5	79,8	40,7
2016	5183	123,6	109	14,6
2017	7104	137,1	119,1	18
2018	8865	124,8	112,5	12,3

Джерело: складено за [5].

Основною проблемою сучасної системи прямого оподаткування є неналагоджений механізм стягнення податків, що викликано рядом чинників. По-перше, *моральний чинник*. Платник податку не сприймає податок як плату за послуги, які він отримує від держави. По-друге, *політичний чинник*. Він проявляється коли платник бачить несправедливість розрахунку податків, які він сплачує. По-третє, *економічний чинник*. Незважаючи на активну політику, пов'язану зі зниженням податкових ставок, все ж деякі ставки залишаються завищеними. Збільшення податкової ставки призводить до зниження доходу платників, і, як наслідок, зростає вірогідність ухилення від сплати податку. Результатом цього є те, що держава недоотримує кошти, і активно розвивається тіньова економіка.

Найбільше надходжень до державного та місцевих бюджетів приносять такі прямі податки, як податок на прибуток і податок на доходи фізичних осіб.

Усі проблеми, що стосуються справляння податку на прибуток підприємств, можна розділити на такі блоки: надмірне податкове навантаження, неефективні пільги з оподаткування та тінізація доходів суб'єктами господарювання. Дані проблеми мають суттєвий вплив на надходження від даного податку.

Податкове навантаження на різні сектори економіки є нерівномірним, і причиною тому є податкові пільги, які в більшості випадків не є економічно обґрунтованими.

Дані ДФС України свідчать, що, незважаючи на скорочення кількості СГА, які отримували пільги з ППП, сума «втрат бюджету» у 2016 р. порівняно з 2014 р. зросла більше, ніж у 4 рази.

У структурі отриманих податкових пільг, що, згідно з довідником пільг, є втратами бюджету, за видами економічної діяльності у 2016 р. 26% від загальної суми отримали підприємства будівельної сфери, 38% – сфери інформації та телекомунікацій, хоча найбільша кількість підприємств користувалися пільгами переробної промисловості [6].

Головною проблемою прямого оподаткування, особливо податку на прибуток підприємств, є тінізація прибутків суб'єктами господарювання. Тінізація

економіки проявляється в тому, що певні суб'єкти не сплачують податки, у процесі цього формуються фактично два ринки, які конкурують між собою, і, як правило, тіньовий ринок стає більш привабливим для інших суб'єктів господарювання. Слід зазначити, що тіньовий сектор свідчить насамперед про надмірне втручання держави в ринкові процеси [7].

Також до проблем прямого оподаткування можна віднести:

- ✦ недосконалість законодавчої бази, є труднощі з визначенням того, що належить до доходів;
- ✦ складний механізм бухгалтерського обліку об'єкта оподаткування та стягнення податків;
- ✦ відсутність належного контролю, що породжує тінізацію доходів і ухилення від оподаткування.

Усі названі проблеми мають один наслідок – в Україні фактично відсутнє ринкове конкурентне середовище, що робить податок на прибуток фактично неефективним. Дії держави в економічному середовищі не допомагають розвивати економіку в державі. У цьому випадку значно доцільніше, коли держава використовує політику цільового стимулювання економіки за допомогою податків для економічного зростання, до якої належать: прискорена амортизація; відрахування з прибутку, що оподатковується, витрат на інвестиції; надання податкового інвестиційного кредиту; відрахування з оподаткованого прибутку всіх витрат, які спрямовані на науково-дослідницьку діяльність; цільові податкові пільги для підприємств, що здійснюють діяльність у депресивних регіонах тощо [7].

Зазначені вище проблеми вказують на те, що, попри активну політику вдосконалення податкової системи, певні недоліки в системі прямого оподаткування все ж таки існують.

Чинна на сьогоднішній день в Україні система прямого оподаткування не повною мірою відповідає вимогам нинішнього стану економіки та суспільних відносин і потребує кардинальної заміни деяких елементів податкових механізмів.

Відповідно до пп. 167.5.1 п. 167.5 ст. 167 ПКУ ставки податку до пасивних доходів становлять [8]:

- ✦ 5% – для доходів у вигляді дивідендів по акціях і корпоративних правах, нарахованих резидентами – платниками податку на прибуток підприємств;
- ✦ 9% – для доходів у вигляді дивідендів по акціях та/або інвестиційних сертифікатах, корпоративних правах, нарахованих нерезидентами, інститутами спільного інвестування та суб'єктами господарювання, які не є платниками податку на прибуток;
- ✦ 18% – для інших пасивних доходів.

Також ставка податку становить 18% бази оподаткування щодо доходів, нарахованих у формі: заробітної плати, інших заохочувальних і компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, які нараховуються (виплачуються, надаються) платнику у зв'язку з трудовими відносинами та за цивільно-правовими договорами.

Ураховуючи те, що пропорційна шкала оподаткування суперечить відтворювальній функції податків, а її відміна – принципу справедливості, можна запропонувати повернення прогресивної шкали оподаткування та розширення її меж з подальшим використанням більше ніж двох ставок до основного об'єкта оподаткування – доходів у вигляді заробітної плати, інших заохочувальних і компенсаційних виплат або інших виплат і винагород.

Для вдосконалення податку з доходів фізичних осіб можна запропонувати такі дії: ставки ПДФО мають бути такими, з якими платники податку абсолютно згодні. Вони повинні повністю залежати від доходів громадян.

Одним із дієвих заходів подолання соціальної нерівності є введення прогресивних ставок ПДФО, адже пропорційні ставки породжують надмірне податкове навантаження, нестабільність податкового законодавства, низький рівень свідомості щодо сплати податків та корупцію в державі [9, с. 45].

Подібний досвід має Швеція. У країні існує прогресивна шкала оподаткування. Наприклад, при заробітку до 100 тисяч крон на рік (це близько 11 тисяч євро) громадянин сплачує 13% державі, при заробітку до 300 тисяч крон на рік (близько 33 тисяч євро) – податок становить 23%. А якщо його заробітна плата становить до 500 тисяч крон річних (або 55 тисяч євро), то податок – уже 29%. Якщо заробітна плата перевищує 500 тисяч крон річних, то громадянин сплачує 50%.

Подібний досвід може перейняти й Україна, адже в більшості країн використовується прогресивна шкала оподаткування. Також слід зазначити, що ставки податку на доходи фізичних осіб у країнах світу є значно вищими, ніж в Україні. На основі вищевикладеного можна запропонувати в Україні ввести такі ставки податку на доходи фізичних осіб:

- ✦ 12% – ставка податку, коли заробітна плата дорівнює мінімальній. Дана ставка буде діяти тільки для працівників державних підприємств, комунальних закладів та закладів освіти;
- ✦ 15% – ставка податку до подвійного перевищення мінімальної заробітної плати, а також для працівників недержавних установ, котрі отримують мінімальну заробітну плату;
- ✦ 18% – ставка податку при подвійному перевищенні мінімальної заробітної плати;
- ✦ 20% – ставка податку при перевищенні 5 мінімальних заробітних плат;
- ✦ 22% – ставка податку при перевищенні 10 мінімальних заробітних плат;
- ✦ 25% – ставка податку при перевищенні 20 мінімальних заробітних плат.

Також для підвищення соціальної справедливості від стягнення даного податку можна запропонувати ввести складне прогресивне оподаткування. При повній складній прогресії доходи діляться на частини, кожна з яких обкладається за своєю ставкою, тобто підвищені ставки діють не для всього об'єкта оподаткування, що збільшився, а для його частини, яка перевищує попередню.

Звісно, пропорційне оподаткування не є новим, але, на відміну від уже запропонованих, у вищенаведеному варіанті відсутня нульова ставка, що могла на початку ведення шкали в дію спричинити масштабне ухилення від сплати податку. Дана несуттєва градація відсоткових ставок з використанням складної прогресивної шкали дозволить уникнути масштабної тінізації та створення «сірих схем». Також важливим елементом для успішної реалізації нововведень є жорсткий механізм контролю.

При реформуванні податку на прибуток можна встановити у 2019 р. ставку податку на прибуток підприємств на рівні 16%, яку планувалося встановити у 2014 р.

Крім того, важливим кроком є відміна пільги для підприємств промисловості, підприємств нематеріальної сфери виробництва та решти підприємств, що не вкладають інвестицій, не займаються інноваціями, модернізацією та реальним виробництвом. Також органи державної влади повинні зайнятися відшкодуванням несправедливо наданих пільг до бюджетів та боротися з тінізацією прибутків [7].

Також важливим кроком наповнення бюджету буде відміна конвенцій про уникнення подвійного оподаткування з офшорними зонами. Така політика може відвернути закордонних інвесторів, але, як показує практика, найбільші українські промислові компанії зареєстровані в офшорах, і реальні недоотримання коштів на сьогодні в рази перебивають гіпотетичні іноземні інвестиції в майбутньому.

Для виведення з тіні прибутків підприємств важливо створити правильний клімат у державі,

коли корпоративному сектору буде вигідно платити податки, встановлювати вищі стандарти своєї продукції, регулювати процеси в певних галузях та вести легальний бізнес.

ВИСНОВКИ

Отже, на основі проведеного дослідження пропонуються такі перспективні напрямки реформування системи прямого оподаткування: удосконалення інституційного середовища оподаткування; усунення неточностей в алгоритмах визначення бази оподаткування; введення складної прогресії в частині оподаткування доходів фізичних осіб; мінімізація податкових пільг; поетапне зниження податкового навантаження на економіку країни; підвищення фискальної ефективності податків шляхом розширення податкової бази, відмінна конвенцій про уникнення подвійного оподаткування з офшорними зонами; удосконалення системи адміністрування; реформування державної податкової служби та інше. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Доходи Державного бюджету України. URL: <http://old.cost.ua/budget/revenue/>
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
3. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2016 рік / Зубенко В. В., Самчинська І. В., Рудик А. Ю. та ін. Київ: ІБСД, 2017. 80 с.
4. Трофімова М. О. Податок на доходи фізичних осіб в Україні: фискальна та соціально-регулятивна роль. *Ефективна економіка*. 2013. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=947>
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Сибірянська Ю., Пірникоза П. Податок на прибуток підприємств в Україні у 2011–2016 роках // Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, 2017. Київ, 2017. 38 с.

7. Гоцак Ю. Заходи реформування прямого оподаткування в Україні // Науковий блог. 27.06.2014. URL: <https://naub.oa.edu.ua/2014/zahody-reformuvannya-priamo-opodatkovannya-v-ukrajini/>

8. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

9. Рябчук О. Г. Еволюція регулювання доходів населення шляхом їх оподаткування. *Економіка та держава*. 2012. № 6. С. 44–47.

REFERENCES

“Dokhody Derzhavnoho biudzhetu Ukrainy” [Revenues of the State Budget of Ukraine]. <http://old.cost.ua/budget/revenue/>

Hotsak, Yu. “Zakhody reformuvannya priamoho opodatkovannya v Ukraini” [Direct Taxation Reform Measures in Ukraine]. *Naukovyi bloh*. 27.06.2014. <https://naub.oa.edu.ua/2014/zahody-reformuvannya-priamo-opodatkovannya-v-ukrajini/>

[Legal Act of Ukraine] (2010). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

Ofitsiyni sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua>

Ofitsiyni sait Ministerstva finansiv Ukrainy. <http://www.minfin.gov.ua>

Riabchuk, O. H. “Evoliutsiia rehuliuвання dokhodiv naselennia shliakhom yikh opodatkovannya” [The Evolution of the Regulation of Population Income Through Taxation]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 6 (2012): 44-47.

Sybirianska, Yu., and Pirnykoza, P. *Podatok na prybutok pidpriemstv v Ukraini u 2011-2016 rokakh* [Corporate Income Tax in Ukraine in 2011-2016]. Kyiv: Ofis z finansovoho ta ekonomichnoho analizu u Verkhovnii Radi Ukrainy, 2017.

Trofimova, M. O. “Podatok na dokhody fizychnykh osib v Ukraini: fiskalna ta sotsialno-rehuliatyvna rol” [Personal Income Tax in Ukraine: Fiscal, Social and Regulatory Role]. *Efektivna ekonomika*. 2013. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=947>

Zubenko, V. V. et al. *Biudzhetni monitorynh: Analiz vykonannya biudzhetu za 2016 rik* [Budget Monitoring: 2016 Budget Execution Analysis]. Kyiv: IBSD, 2017.